

Poul Nyrup Rasmussens tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

5. oktober 1993

Sted

Christiansborg

Regeringen har tre hovedmål.

Vi vil forny velfærdssamfundet ved at skabe bæredygtig vækst og øget beskæftigelse, ved at sikre, at økonomien er i orden på virksomhederne og i det offentlige, ved at bryde gamle barrierer, styrke omsorgen for de svage og bane vejen for nye netværk, hvor alle har pligter og rettigheder.

Vi vil videregive et Danmark med et godt miljø og en rig kultur til de næste generationer. Det kommer ikke af sig selv, det kræver holdninger og vilje til at vælge til og fra.

Vi vil sikre, at Danmark spiller en aktiv rolle i Europa og i det internationale samfund, en rolle baseret på respekt for demokrati og menneskerettigheder.

Billedet er ikke malet i lyse farver. Kampvogne i Moskvas gader minder os om spændingen i det russiske samfund. I lande kun få timers flyvning herfra ser vi

forfærdende tragedier og krænkelser af menneskerettighederne. Vi ser næsten uoverskuelige kriser i den tidligere østblok. Vi ser grusomme krige, vi ser fremmedhad rykke tættere på, ikke blot hos vore naboer, men hos os selv. .

Vi alene kan ikke skabe tryghed i Europa, men vi kan hjælpe til, vi kan yde vor indsats, og vi kan gøre, hvad der er menneskeligt muligt for at sikre, at utrygheden ikke bider sig fast i Danmark.

I Danmark er arbejdsløsheden nu så alvorligt et problem, at det er ved at blive en reel trussel mod den fælles velstand og den enkeltes velfærd, mod helheden og samhørigheden i vort samfund.

Det er en fælles interesse at øge antallet af arbejdspladser i Danmark.

Det er en fælles interesse, at de ældre får en god omsorg.

Det er en fælles interesse at sikre ægte ligestilling mellem kønnene.

Det er en fælles interesse, at kløfterne formindskes i samfundet, ikke kun herhjemme, men også for folkene i Østeuropa og de fattige i den tredje verden.

Det er en fælles interesse at passe på det land, vi arvede fra vore forfædre og skal give videre til vore børn.

Ingen regering kan forny et samfund alene ved love, cirkulærer og en god økonomi. Det er holdningen hos hver enkelt borger, der er det bærende. Alle må føle et personligt ansvar, ikke kun for sin egen tilværelse, men også for helheden.

Markedsøkonomi, frihandel over grænserne og konkurrence mellem virksomhederne skal altid foretrækkes frem for stivbenet planøkonomi, national selvtilstrækkelighed og monopoler – ingen tvivl om det. Kun et velfungerende og dynamisk erhvervsliv kan sikre det økonomiske fundament for samfundet.

Men vort samfund kan og skal ikke bygge på en filosofi, som vil forvandle alle relationer mellem mennesker til køb og salg på et marked. Det er ikke kun de stærkeste, der skal have chancen for at udfolde sig. Intet samfund og ingen regering kan sikre en lykkelig tilværelse for den enkelte, men vi kan bøde på de uligheder, der grundlægges ved arv og miljø. Det er her, vi har en fælles interesse. Det er her, Danmark har sin enestående styrke. Vores fordel er, at vi bor i et land, hvor langt mere binder os sammen end splitter os.

Danmark kan godt vise vejen til velfærdssamfundets fornyelse, men vi skal ville det. Det er en fælles interesse at gøre det.

Hvor er vi så i dag? Regeringen har brugt de første 8 måneder på at skabe grundlag for en ny kurs.

Årelange diskussioner om påtrængende reformer og en langt større indsats for beskæftigelsen er slut. Diskussionen er nu omsat i praktisk handling.

Danmark havde hårdt brug for en Skattereform. Der er nu skabt klarhed og sikkerhed om vilkårene en årrække frem. Nu kan den enkelte familie, virksomhed og kommune trygt disponere.

Men helheden er nok druknet i debatten om detaljerne. Lad mig derfor slå et par hovedlinier fast:

Vi sænker over de næste 5 år trækprocenterne med 14 pct. for de laveste indkomster og med 10 pct. for de højeste. Nu kan alle se nytten af en ekstra arbejdsindsats.

I de første år er skattelettelserne større end de nye indtægter. Det er fuldt bevidst. Det sker af hensyn til beskæftigelsen. Hensigten er jo at give

samfundsøkonomien et skub fremad.

Skattelettelserne er ikke et åbent hul i statskassen. Om 4 år er der fuld dækning fra de grønne afgifter, fra det nye arbejdsmarkedsbidrag, fra et bredere skattegrundlag og en forbedret skatteligning.

De grønne afgifter er heller ikke tidsler i en ny buket. De grønne afgifter skal åbne vore øjne for, at vi ikke bare skal slide på naturen, og at vi ikke blot kan ødsle med vore fælles ressourcer. Vi letter skatten på arbejdskraft, som der desværre er alt for rigeligt af, og vi lægger afgifter på naturressourcer, som der hurtigt kan blive mangel på. Det er jo logik.

Der bliver lettelser i økonomien for de fleste også efter betaling af grønne afgifter og arbejdsmarkedsbidrag, simpelt hen fordi skattegrundlaget udvides, og fordi vi ikke længere skal betale skatten for dem, der tjente på hullerne i det gamle system. I det nye system bliver der bedre og mere retfærdig balance.

Det meget store flertal får gavn af skattereformen, også de familier, der skal have deres hverdag til at fungere trods en presset økonomi, trods ventelister på daginstitutionerne, trods problemer på arbejdsmarkedet. De, der i dag er ledige, på efterløn eller på pension, får forbedringer ligesom de, der er i arbejde.

Erhvervslivet bliver tilgodeset gennem en sænkning af skatten på arbejdskraft,

ny købekraft hos befolkningen, lavere rente og en helt ny, aktiv erhvervs- og uddannelsespolitik.

Og sidst, men ikke mindst: Når regeringens økonomiske politik igen bringer økonomien i gang, vil flere komme i arbejde. Så vil skattegrundlaget på ny begynde at stige, og udgifterne til den store ledighed vil gradvis blive bragt ned. Skatternes og udgifternes tryk falder, når økonomien går fra nulvækst til plusvækst, til bæredygtig plusvækst.

Danmark havde også brug for en arbejdsmarkedsreform. Det har vi fået nu. Reformen giver den enkelte ledige bedre forudsætninger for at skaffe sig et arbejde. Tilbudene passer til den enkelte og bygger på klare rettigheder og pligter. Der gives bedre og tidligere tilbud til dem, der er i særlig fare for at blive langtidsledige. Uddannelse bliver sidestillet med beskæftigelse.

Der indføres en fast dagpengeperiode på 7 år. Dertil kommer muligheder for uddannelses- og forældreorlov også for de ledige. De typer af tilbud, der kan gives til dagpengeberettigede og kontanthjælpsmodtagere, bliver ens. Forskelsbehandlingen vil forsvinde.

Men ingen nok så velindrettet arbejdsmarkedsreform kan fungere efter sin hensigt, medmindre arbejdsløsheden kommer ned. Arbejdsløsheden skal ned. Det sætter vi alle kræfter ind på.

Med regeringens forslag til finanslov vil finanspolitikken blive anvendt til at styrke både hjemmemarkedet og eksporten. Vi sætter ekstra 12 mia. kr. i omløb, knap halvdelen til lettelse af skatterne i 1994 og godt og vel halvdelen ved at satse målrettet især på flere pladser i ungdoms- og erhvervsuddannelserne, et mere smidigt arbejdsmarked og en aktiv erhvervs politik.

Samtidig fremrykker både staten og kommunerne store samfundsgavnige investeringer. Vi sikrer fortsat lejere og ejere støtte til reparations- og vedligeholdelsesarbejder i deres boliger. Vi bidrager til en vækst i beskæftigelsen inden for servicesektoren. Hele denne indsats er tilrettelagt, så den giver både plads til flere i arbejde her og nu og en bedre konkurrenceevne for dansk erhvervsliv i fremtiden.

Økonomiaftalerne med de kommunale organisationer giver et godt grundlag for, at kommuner og amter til næste år kan yde deres bidrag til en bedre beskæftigelse og service. Sundhedsvæsenet og den kommunale service over for familier og ældre får nu et bedre økonomisk grundlag. Nu kan man gå i gang – vel at mærke uden nye kommunale skatteforhøjelser.

Vi skal gøre det attraktivt for forældre at tage orlov for at passe deres børn. Vi skal gøre det attraktivt for den beskæftigede at tage en efteruddannelse og dermed gøre plads for en ledig. Det er ikke kunstig jobskabelse; det er investering i dygtiggørelse, og det er sund familiepolitik.

Nu skal de nye reformer føres ud i praksis og fungere efter deres hensigt. Det er

en selvstændig opgave, men vi er først lige begyndt.

Gennem en årrække har den offentlige service haltet bagefter i forhold til nogle af de mest påtrængende behov. Der er skabt uholdbare ventetider til visse operationer på sygehusene. En del forældre kan ikke få passet deres børn. Omsorgen for de ældre er ikke så god, som den burde være. Vi har brug for mere kvalitet.

Regeringen kan ikke klare disse problemer med ét slag eller på et enkelt år, hertil er de økonomiske betingelser for vanskelige. Vi ved, at der vil blive stillet store krav om prioritering af de økonomiske midler, men det er vi parat til.

Vi måler vort samfunds kvalitet på, hvordan vi behandler de svageste; derfor skal der i den kommende tid allerførst rettes op på mangler og svigt her. Regeringen vil derfor om kort tid fremlægge en handlingsplan til hjælp for de udstødte, de ensomme og de sindslidende. Der er i vidt omfang skabt økonomisk grundlag herfor med aftalerne med kommunerne om næste års budget. Regeringen har afsat de nødvendige ekstra midler i forbindelse med finanslovsforslaget.

Vi har i Danmark et sundhedsvæsen, som mange andre lande misunder os. Der skal fortsat være offentlig sygesikring og fri sygehusbehandling for alle. Vi skal bevare og forbedre kvaliteten. Der skal være plads på sygehusene uden lange ventetider.

Regeringen har sammen med amtskommunerne aftalt tidsplan og økonomi for en væsentlig udvidelse af antallet af sygehusenes operationer. Der er enighed med amterne om at gøre en indsats med det klare mål, at ingen skal vente mere end 3 måneder på behandling.

Men der er ikke tvivl om, at sygehusvæsenet har været udsat for en stram økonomi gennem de senere år. Regeringen vil nu tage initiativ til en drøftelse med amterne om en 4-årig økonomiaftale om sygehusvæsenets vilkår, styring, opgaveløsning og henvisningspraksis. Der er behov for mere præcise og realistiske økonomiske vilkår.

Folkepensionens grundbeløb skal være det faste fundament for al pensionsopsparing. Det står regeringen urokkeligt fast på. Det er også afgørende for, at de arbejdsmarkedspensioner, der er aftalt ved overenskomst, kan fortsættes, og udbygges. Den enkelte skal nære fuld tillid til, at opsparingen er der, når der er brug for den. Samtidig skal ældre lønmodtagere sikres bedre muligheder for gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.

Regeringen vil i efteråret følge sin nye handlingsplan op for de ældre. I hjemmene skal der sikres den hjælp, de har brug for, og samtidig vil der komme flere moderne plejehjem. Regeringen har aftalt med kommunerne, at de som noget nyt i de kommende år vil få en del af de penge tilbage, som bruges på at ansætte mere personale til ældreservice, herunder hjemmehjælp. Aktiveringen af de arbejdsløse i kommunerne vil sammen med de forbedrede hjemmehjælpsordninger give de ældre, der har behov for det, en omsorg, der er nænsom, respektfuld og tilstrækkelig.

Vi vil ikke acceptere en situation, hvor ældre mennesker ikke tør bevæge sig ud efter mørkets frembrud, eller hvor unge kommer ud for brutal vold. Om kort tid fremlægger regeringen derfor en række nye initiativer til at nedbringe voldskriminaliteten. Forebyggelse er det vigtigste element; den skal starte allerede i skolen. Samtidig skal vi sætte hurtigere ind mod volden. Voldsmænd skal have en hurtig dom og sendes til afsoning senest én måned efter dommen. Regeringen ønsker også straffen forhøjet ved gentagen vold og vold mod særligt udsatte grupper.

Småbørnsfamilierne er en presset gruppe i Danmark. Det er regeringens mål at skabe valgmuligheder for forældrene, så børnene kan vokse op i tryghed og med gode muligheder for udfoldelse. Den nye forældreorlov giver nu reelt ret til at forlænge barselorloven til op til ét år. Og kommunerne kan supplere den statslige orlovsgodtgørelse; det sker faktisk allerede i flere kommuner.

Samtidig kan vi allerede se, at de midlertidige tilskud fra staten hjælper kommunerne til at holde en høj takt i udbygningen af daginstitutioner og dagpleje, så flere forældre får mulighed for at deltage på arbejdsmarkedet, hvis de ønsker det.

Der er dog fortsat problemer med ventelisterne. Derfor ønsker regeringen som et led i de kommende økonomiforhandlinger med kommunerne at aftale en pladsgaranti. Sigtet er, at de familier, der ønsker det, kan få et pasningstilbud senest 12 måneder efter barnets fødsel. Målet er, at vi kan nå en sådan garanti inden udgangen af 1995. En stor del af kommunerne har allerede planlagt udbygningen af børnepasningen, som vil gøre en pasningsgaranti til en realitet. Det er ikke en uoverkommelig opgave at få den resterende del af kommunerne

med.

Folkeskolen skal have en høj kvalitet og ruste børn til at klare sig godt. Derfor vil regeringen med stor opmærksomhed følge den nye folkeskolereforms gennemførelse i kommunerne.

Vi skal have råd til kulturformidling i Danmark, en kulturformidling, der kan give os rigdom på oplevelser og mod til udfoldelse. Den skabende kunst skal have bedre vilkår. Regeringen fremlægger en række kulturpolitiske initiativer i dette efterår.

Vi skal og vi vil praktisere vort humanistiske grundsyn gennem ordentlig modtagelse af ulykkelige mennesker, der må flygte fra krig og undertrykkelse. Alle internationale aftaler skal naturligvis overholdes. Men samtidig skal vi sætte ind over for de reelle problemer i dagligdagen. Vi vil sætte flere kræfter ind på at redde de hårdt belastede boligområder, før de udvikler sig til noget, som ingen frivilligt vil blive boende i. Det ville imidlertid være at narre os selv at tro, at det er de fremmedes skyld.

Vi er om kort tid klar med en handlingsplan med en lang række nye initiativer. Der er behov for en massiv indsats over for de sociale problemer i disse boligområder. Der er brug for en langt mere rimelig fordeling af de flygtninge, vi tager imod. Og hvad der også er vigtigt: Der er brug for en mere effektiv danskundervisning af anerkendte flygtninge og indvandrere, det gælder voksne, og det gælder børn allerede før skolealderen.

Har vi virkelig råd til alle de forbedringer, jeg her har nævnt? Ja, det har vi. Danmark har i dag overskud på betalingsbalancen og en lav inflation. Vi har råderum i 1994 og i de nærmeste år. Opsvinget bliver ikke bremset af underskuddet over for udlandet, som det skete i 1986-87.

Regeringens økonomiske politik sikrer en ansvarlig linie, der vil skaffe flere i arbejde. Når linien slår fuldt igennem, vil vi leve op til EF's konvergenskrav. Regeringen vil inden for de næste måneder dokumentere dette ved at udarbejde et egentligt konvergensprogram.

Danmark er i den gunstige situation, at statsunderskuddet forsvinder, hvis vi får bragt ledigheden ned fra de nuværende 12 pct. af arbejdsstyrken til 8-9 pct.

Det er igennem vækst i den private sektor, at statsunderskuddet skal fjernes. Lempelsen af finanspolitikken i 1994 er derfor målrettet og midlertidig. Statsunderskuddet skal vendes til overskud, så vi kan komme af med rentebyrden fra statsgælden. Krumtappen er et konkurrencedygtigt og ekspanderende erhvervsliv. Nu er grundlaget lagt fast for de økonomiske rammer for 1994, men tør den danske befolkning gå i gang med nye økonomiske dispositioner efter de seneste års oplevelser?

Regeringen tror ikke på en lånefinansieret forbrugsfest som midt i 1980'erne. Vi ønsker det heller ikke. Vi ønsker en økonomisk forsvarlig udvikling, og vi

mener, at der er grund til optimisme. Vi tror, at mange familier har udskudt helt nødvendige anskaffelser og reparationer i de seneste år, hvor utrygheden har bredt sig som følge af den stigende arbejdsløshed.

Med trygheden om skatter og fradrag kommer der ny gang i ejendomshandelen og et løft i ejendoms priserne. Husejerne kan få prioritetsydelse bragt ned gennem omlægning af dyre lån. Skattereform og stigende realløn vil give den typiske danske familie en fremgang i købekraft på 4-5 pct. næste år.

Den stigende ledighed kan siden sommeren 1992 helt og fuldt føres tilbage til international stagnation, valutakurssvingninger og den alt for høje rente. På alle disse afgørende punkter er en vending så småt på vej.

Trods det forhåbentlig meget midlertidige sammenbrud i det europæiske valutasamarbejde er der ro om den danske krone og den danske valuta. Regeringen vil i samarbejde med Nationalbanken arbejde aktivt for at genetablere et mere forpligtende monetært samarbejde i EF.

Omkostningerne stiger mindre i Danmark, end de gør i verden omkring os. Tyskland har nu lagt sig på en linie, der fører mod stadig lavere rente i Europa. I Danmark er obligationsrenten faldet til det laveste niveau i 30 år. Også diskonto og bankrente er igen på vej nedad. Alle disse nye signaler vil bidrage til at få gang i dansk økonomi igen. Vi forventer derfor, at arbejdsløshedskurven vender i 1994.

Men det er en langvarig og omfattende opgave at få bragt beskæftigelsen på ret kurs igen. Opgaven kan se uoverkommelig ud, men den kan løses, hvis vi holder fast i den nye kurs.

Et dynamisk erhvervsliv med indtjening og beskæftigelse er grundlaget for velfærdssamfundets finansiering. Sådan har det altid været. Men det gamle industrisamfund er under forvandling til et informations- og servicesamfund med helt nye produktionsvilkår og internationalisering. Den stærke internationalisering medfører, at virksomhederne spreder deres produktion, teknik og administration over hele verden. Deres aktiviteter placeres dér, hvor det er billigst og mest effektivt.

Men vi skal ikke konkurrere med lønninger og arbejdsforhold hverken i forhold til Asien eller i forhold til Østeuropa. Derfor skal der føres en erhvervspolitik, der styrker os i det, vi er gode til, sørger for infrastruktur, stimulerer forskningen, udviklingen og fornyelsen.

Vi skal leve af det, vi er bedst til. Vi skal satse på at sælge varer og tjenesteydelser, der stiller krav til viden og indsigt og en veluddannet arbejdsstyrke. Det er nødvendigt, at den offentlige sektor og det private erhvervsliv nu lærer, at de ikke er hinandens modsætninger, men hinandens forudsætninger. I det hele taget skal vi bygge langt mere på samvirke mellem den offentlige og den private sektor.

Vi skal kombinere erhvervsøkonomisk vækst med miljømæssig bæredygtighed. Vi skal tilrettelægge rammerne for eksport af de dele af vores velfærdssamfund, som borgere i andre lande nu gradvis begynder at efterspørge. Det er viden om ældreomsorg, om børnepasning, hospitalsvæsen, uddannelsesvæsen.

Men vi skal også tænke på nye danske beskæftigelsesmuligheder. Servicesektoren skal udvides. Nu skal det være muligt og økonomisk overkommeligt for private lønmodtagerfamilier at købe tjenesteydelser som rengøring og havepasning. Vi har forladt tidligere tiders herskab og tjenestefolk-forhold, og det skal vi ikke vende tilbage til. Private skal derimod igen købe tjenesteydelser hos regulære firmaer, der lønner deres ansatte efter gældende overenskomster.

Hvis den enkelte familie anvender en del af sine øgede forbrugsmuligheder til køb af serviceydelser, vil vi nemlig opnå tre ting: Vi vil kunne sætte flere i arbejde, vi skåner miljøet ved at købe tjenesteydelser i stedet for forbrugsvarer, den enkelte får mere tid til samvær og dermed bedre livskvalitet. Det er der faktisk behov for i dag, hvor den samlede ugentlige fritid for en børnefamilie er en time mindre end for 25 år siden.

Det handler ikke om en ny bevidstløs forbrugerisme, men om en nyvurdering af, hvordan vi kan indrette samfundet i fremtiden. Det er en kæmpeudfordring, men spændende for det danske samfund.

Regeringen har berørt alle disse spørgsmål i den erhvervsredegørelse, vi fremlagde for et par uger siden. Vi har stillet spørgsmål: Hvad skal Danmark leve af om 5 år, om 10 år? Og hvordan skal vi leve? Hvad skal vi arbejde med og

hvor meget?

Regeringen vil igangsætte et kommissionsarbejde om fremtidens arbejdsliv i Danmark – om Danmarks fremtid. Vi skal vurdere de internationale muligheder, samspillet mellem det offentlige og den private sektor, og vi skal klarlægge perspektiverne inden for serviceområdet. Vi skal danne os et billede af arbejdslivet, som det tegner sig på vej ind i det 21. århundrede – det gode arbejdsliv.

Regeringen lægger vægt på, at der skabes en god og tryk sammenhæng mellem arbejdsliv, uddannelse og familieliv for børnefamilierne. Med de nye orlovsordninger er der skabt mulighed herfor. Det er vigtigt, at ligestillingsarbejdet styrkes både på det private arbejdsmarked og i den offentlige sektor. Ligestillingsrådets rådgivende og informerende arbejde vil derfor blive styrket.

I et samfund som det danske kan vi ikke acceptere, at en tredjedel af ungdomsårgangene, ikke får en kompetencegivende uddannelse, enten fordi de ikke kan få plads, eller fordi de falder fra. Begge dele sætter regeringen ind imod i kampagnen »Uddannelse til alle unge«.

Målet er, at alle skal have et uddannelsesstilbud. 10.000 nye uddannelsespladser opretter vi i 1994. Alene på de videregående uddannelser vil regeringen øge tilgangen med 5.000, pladser i 1994. Det er forudsætningen for, at øget optagelse ikke går ud over kvaliteten i undervisningen og uddannelsernes indhold. Vi har desuden iværksat en kampagne for at mindske frafaldet blandt

de unge. Hverken de unge eller vi skal vænnes til et liv på bistand.

Efteruddannelse er et nøgleord i 1990'erne. Indsatsen for at uddanne og opkvalificere har ikke alle steder været tilstrækkelig omfattende og effektiv, det skal ændres. Regeringen vil i 1994 udvide med 10.000 helårspladser på voksen- og efteruddannelserne. Målet er gradvis at udbygge med yderligere 50.000 pladser i løbet af 1990'erne.

Regeringen vil indlede drøftelser med arbejdsmarkedets parter og kommunerne om forbedring af voksen- og efteruddannelserne, som jeg sagde det, i 1990'erne. En langsigtet og forbedret indsats af det omfang forudsætter bidrag fra alle parter. En aktiv indsats på nøgleområderne økonomi og erhvervs politik kræver højt kvalificeret arbejdskraft på højt uddannelsesniveau.

Regeringen vil aktivt støtte en fornyelse af den offentlige sektor. Kvalitet skal i højsædet. Ensidige nedskæringer uden plan er ikke vejen – det skaber jo blot ny utryghed – men utidssvarende systemer og arbejdsgange skal fornyes. Vi har jo en offentlig sektor med højt kvalificerede og engagerede medarbejdere. Det er hos medarbejderne, at kendskabet til opgaver og arbejdsgange findes, en aktiv medvirken herfra er forudsætningen for fornyelsen. Regeringen vil arbejde for større tryghed i ansættelsen til gengæld for accept af bevægelighed fra ét job til et andet, efteruddannelse og vilje til at prøve nye udfordringer.

Vi ved, at det ikke er en usynlig hånd, der styrer markedet uden om miljøproblemer. Grønne afgifter vil hjælpe med til at skåne miljøet i fremtiden, men erhvervene skal også bidrage, så adfærden ændres. Samtidig skal der

tilbageføres midler til energibesparende foranstaltninger, så konkurrenceevnen ikke svækkes.

Vi skal rydde op efter fortidens synder, farlige affaldsdepoter skal fjernes, vores miljøpolitik skal bidrage til at sikre øget beskæftigelse bl.a. gennem offentlige investeringer og projekter inden for naturpleje og naturgenopretning.

Regeringen vil fremlægge en samlet plan for opfølgning af energihandlingsplanen »Energi 2000«, og regeringen vil udarbejde en ny samlet trafikplan, »Trafik 2005«. Begge planer vil sætte energi- og miljømålene i højsædet.

Dansk udenrigspolitik står over for nye udfordringer. Regeringen ser frem til en bred udenrigspolitisk debat her i Folketinget på grundlag af den redegørelse om principper og perspektiver i dansk udenrigspolitik, som blev fremlagt før sommerferien. Danmark skal spille en aktiv rolle i det internationale samfund. Med ulandsbistanden, Øststøtten, den nyoprettede miljø- og katastrofefond samt vort FN-engagement er vi faktisk blandt de lande i verden, der yder det største bidrag til udvikling, fred og sikkerhed i forhold til vores størrelse. Derfor kan vi tillade os at stille krav. Vi skal ikke gøre os mindre, end vi er, men tænke større.

Tragedien i det tidligere Jugoslavien har vist os, hvor vanskelig FN's opgave er, når viljen til fred mangler. Men efter afslutningen af den kolde krig står FN med helt nye muligheder. Derfor må FN reformeres, bureaukratiet må formindskes, og der må tilføres de nødvendige ressourcer. I FN's Sikkerhedsråd må ulandene

repræsenteres stærkere og de permanente medlemmer afspejle den reelle indflydelse i verden.

Frem for alt må det forebyggende diplomati styrkes, indgrebene mod truende konflikter skal komme langt tidligere. Alt, hvad der går forud for og kan forhindre den militære konflikt, må styrkes, men FN må også være i stand at drage den yderste konsekvens, hvis andre midler er virkningsløse.

Danmark skal fortsat være parat til at deltage i FN's militære aktioner, som vi har vist det med indsatsen i det tidligere Jugoslavien. Med vores beslutning om oprettelse af en international enhed som et led i forsvars forliget har vi vist vejen; andre er i færd med at følge efter. FN bør permanent kunne disponere over styrker fra medlemslandene, der hurtigt kan sættes ind i konfliktsituationer. NATO vil fortsat være kernen i Danmarks militære sikkerhed. Danmark vil klart markere ønsket om, at NATO gradvis omstiller sig til den ny sikkerhedspolitiske situation. CSCE's struktur og NATO's samarbejde med Østlandene bør styrkes. Men samtidig er det vigtigt for Danmark at bevare USA's engagement i Europa.

Gennem de internationale organisationer kan og vil Danmark yde en særlig indsats på fire hovedområder: fælles sikkerhed, demokrati og menneskerettigheder, økonomisk og social udvikling samt miljø. Sammenhængen mellem disse fire områder skal vi ikke mindst fastholde i solidaritetsindsatsen over for den tredje verden og især det glemte kontinent Afrika.

Den 18. maj stemte vi ja til Edinburgh-aftalen og lagde dermed linierne for Danmarks Europapolitik i årene fremover. Der skal ikke herske tvivl om regeringens Europapolitik. Den er fortsat identisk med det grundlag, der i blev stemt om ved folkeafstemningen. Realismen skal være overskriften for det europæiske samarbejde. Det er forudsætningen for en bredere folkelig opbakning. Danmark vil derfor fortsat arbejde for at omsætte principperne om åbenhed og nærhed i praksis.

En af EF's største opgaver er samarbejdet om økonomi og beskæftigelse i Europa. Derfor skal der også arbejdes for en hurtig afslutning på GATT-forhandlingerne.

En anden opgave er indsatsen for at løse de fælles miljøproblemer i Europa.

Derudover vil Danmark som hidtil arbejde aktivt for en udvidelse af EF med Sverige, Norge, Finland og Østrig. Dermed styrkes såvel det nordiske samarbejde som grundlaget for en udvikling af EF-samarbejdet i retning af de synspunkter, Danmark står for.

EF og det øvrige internationale samfund må vedstå sine forpligtelser i forhold til Østeuropa. Perspektivet om medlemskab blev et af de vigtige resultater på Det Europæiske Råds møde i København. EF må i langt større omfang åbne sine markeder og yde bistand ud fra en fælles interesse i at undgå nye konflikter, flytningestrømme og instabilitet i Europa.

Østersøen kan blive et virkeligt fredens hav omgivet af de nordiske lande, Tyskland, Polen, de baltiske lande og den russiske region omkring Skt. Petersborg og Kaliningrad. Dette område vil blive opprioriteret ved anvendelsen af Øtstøttemidlerne i fremtiden. Østersøen – engang et vigtigt vækstcenter – skal være en stor dansk satsning i de kommende år.

En fredelig udvikling i Rusland er en vigtig forudsætning for mange af de positive udviklingstendenser, jeg har omtalt. Derfor er det afgørende, at det lykkes at fastholde og styrke kursen mod demokrati og økonomiske reformer, og derfor har regeringen støttet præsident Jeltsin som den bedste garant for reformkursen.

Vi har dyb medfølelse med ofrene for de voldsomme begivenheder i Moskva. Men medfølelse er jo ikke nok. De økonomiske og sociale strukturer, som er den egentlige forudsætning for en stabil samfundsudvikling, må vi finde nye veje til at støtte. Det er også læren fra de sidste dage.

Færøerne er inde i en alvorlig økonomisk krise. De har behov for opfølgning af samarbejdet. Det har derfor været nødvendigt for staten at yde det færøske landsstyre betydelige lån bl.a. for at undgå banklukninger, der ville have haft uoverskuelige konsekvenser for alle dele af det færøske samfund.

Den nødvendige tilpasning af den færøske økonomi vil blive smertefuld. Bl.a. vil en genopbygning af fiskebestandene efter de sagkyndiges mening tage lang tid –

en årrække. Regeringen vil drøfte situationen med landsstyret, der vil blive tilskyndet til at gennemføre budgetforbedrende foranstaltninger, ligesom det må drøftes, hvordan genopretningen kan gennemføres i praksis.

Grønlands økonomiske vanskeligheder er ikke så tunge. Men samfundsøkonomien er i dag stort set alene baseret på rejefiskeriet og bloktilskuddet fra staten. Der er derfor et stort behov for at øge bredden i erhvervsstrukturen, hvad landsstyret også arbejder intenst på.

Regeringen har fundet det afgørende at fastlægge klare mål. Vi siger: Lad os værne om og forny velfærdssamfundet. Lad os videregive et bæredygtigt samfund til de kommende generationer. Lad os arbejde aktivt for demokrati og menneskerettigheder i det internationale samfund.

Vi når ikke det hele i 1994 – langt fra – men i det kommende år vil regeringen arbejde på som en af sine hovedindsatser at sikre det fulde gennemslag af de reformer, der blev gennemført i foråret, og der skal arbejdes for de forbedringer af hverdagen, jeg har bebudet i dag, og som rækker ud over 1994 – hverdagsforbedringer, som vi har sat konkrete og realistiske tidsfrister på.

Jeg har i dag redegjort for en del af det, vi vil tage fat på i den kommende folketingssamling. I åbningsredegørelsens skriftlige del, som fremlægges samtidig hermed, er en række af regeringens andre initiativer omtalt. Regeringen ønsker at indbyde alle Folketingets partier til samarbejde herom i det kommende år.

Må jeg foreslå, at vi indleder Folketingets arbejde med at udbringe et leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Taler om velfærdsstaten, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1993>